

Jutri pa bo naša pot na božje njive. Belih aster vam potrosimo na gluho groblje, v dimu sladkega kadila, ob plamenih voščenic bo gorela pod to jesensko nebo naša vdana molitev.

*Da bo potrjena naša vera
in naše upanje
in ljubezen.*

Anton Žužek.

Jos. Vandot:

Roža z Mucne gore.

3.

Dvajset belih, lepo pitanih ovac so imeli tisti čas pri Lipnikovih v prostornem hlevu. In tiste ovce je moral Gab pasti doma ves tisti čas, dokler ni izginil sneg s planine onkraj Mojstrovke in ni zabrstela v višavi sočna trava in se ni zasmajalo gorko poletno solnce. No, Gab je rad pasel in ni radi tega prav nič godrnjal. Najrajši je pasel ovce na položni, širni rebri, ki se je raztezala onkraj bele cesarske ceste, ki drži preko samotnih, divjih Poljan v Korotan. Tudi tisti ponedeljek je gnal ovce gor na širno reber. A ni gnal samo domačih ovac. Zakaj sosed, ki ni imel pastirja tisto leto, mu je izročil še svojih petnajst ovac. Za plačilo mu je potisnil v platneno malho velik kos domačega sira in velik kos rženega kruha vsak dan. Pa je Gab nagnal žival iz vasi in stopal naglo za njo. Neprestano je povešal glavo in ni nikamor pogledal. Zakaj še vedno ga je bilo sram včerajšnjega sramotnega dne. Vsa vas je vedela, da je Gab tat, in zaradi tega so nejevoljni vsi ljudje nanj in ga gledajo od zgor dol pa prezirajo. To pa ni bilo Gabu kar nič povšeči. Razumljivo je, da je kar hitel iz vasi in priganjal ovce, da bi bil čimprej na samotni rebri, kjer ni nikogar, ki bi mu spočital tisto sramoto.

Pa je res kmalu prignal ovce na prostrano reber in se globoko od-dahnil. Kar s klobučkom je zamahnil in veselo zavrisknil. Zleknil se je

potem po trati in se grel v gorkem pomladnem solncu, ki se je smejal s čistega, modrega neba. Gledal je na bele, razdrte snežnike, ki so kipeli onkraj ozke, zagorske dolinice s svojimi divjimi, navpičnimi stenami naravnost proti solncu, kot bi ga prosili, naj jim raztaja s svojimi žarečimi žarki sneg, ki zmrzuje že sto let med njihovimi skalami. A pod snežniki so sanjali temni, tihi smrekovi in jelovi gozdovi in se niso niti zgenili v toplih žarkih, ki jih je sipalo solnce na nje. In kraj gozdov se je svetlikalo zdaj srebrno, zdaj zlato, kot bi se tam poigravale s solnčnimi žarki same božje lučce. Oj, tam je pljusvalo kórensko jezerce in je pošumevalo lahkotno in zvonko, da se je slišalo, kot bi na jasni gladini sedeli lahki škratci in spuščali cekin na cekin...

Toda Gab se je kmalu naveličal snežnikov in temnih lesov. Okrenil se je, in pogled mu je obvisel na hribu, ki se je vzpenjal tik nad samotno zagorsko vasico. — »Oj ti Mucna gora!« je vzkliknil. »Lepa si, Mucna gora! Kaj bi bila naša vas, če bi tebe ne bilo? Pusta bi bila in neprijazna. A ker ima tebe, je pa lepa, da nobena druga kmalu tako... Oj ti Mucna gora, Mucna gora!«

Gab je zagledal tudi tri samotne mecesne na Mucni gori. In ko je videl mecesne, se je domislil tudi čudovite rože-ponože, ki jo je bil utrgal oni dan. Gab je bil že skoro pozabil v svoji lahki glavi na tisto rožo, toda danes se je spet spomnil, in nekam neprijetno mu je postalo okrog srca. Domislil se je besed starega očeta, ki je nekaj pravil o

nesreči, ki zadene tistega, kateri utrga rožo-ponožo. Lejte, on je pa res utrgal tisto rožo... Pa komaj jo je utrgal, ga je že zadela nesreča, sramota... Ukradel je doma desetico in je moral potem v farno vas s tistim papirjem na hrbtu. Ves svet zdaj ve, da je Gab tat, in vsi ljudje se mu bodo umikali, kakor se umikajo tatovom.

Gab je vzdihnil. »Oj, sramota, res je grdo! Nikoli več si ne bom upal pogumno stopiti ljudem pred oči, ker me je sram! Da so le mogli biti naš oče tako neusmiljeni! Naj bi me bili pošteno nabili — nič bi ne rekel, ker sem bil tako neumen, da sem izmaknil denar. Zdaj pa res ne bom kradel več. Zpomnil si bom včerajšnji dan, prav dobro si ga bom zapomnil... A kdo je vsega tega kriv? Tista nesrečna roža, ki sem jo bil utrgal oni dan. In sam Bog ve, če bo zdaj mir? Morda pride še kaj hujšega, ker sem bil utrgal tisto rožo-ponožo na Mucni gori!«

Gab se je prestrašil svojih misli. Polastila se ga je velika bojazen in silen nemir. Pa se je hipoma domislil tudi medveda, ki je plesal oni dan po vasi in ga je dobro oplazil s šapo po hrbtu. Danes v jutru je pa slišal doma in pri sosedovih, kako so se pogovarjali o tistem strašnem medvedu. Pravili so, da je snoči tisti medved pobegnil onemu črnemu in hudemu možu. V farni vasi doli je hotel mož z medvedom prenočiti v samotni šupi. Pa je bil mož mogoče malce neoprezen in ni dosti pazil na svojo zver. In medved se je hipoma zagnal z vso močjo nanj. Prevrigel ga je po tleh, strgal se z verige in zarjovel, da se je čulo po vsej vasi. Skočil je iz šupe kakor blisk in je v naglih skokih zbežal preko polja in izginil v črnem gozdu... Tuji, črni mož pa si je pulil lase, ko je videl, da mu je pobegnil medved. In je vedel, da ne ulovi zveri kmalu več. Pa je izginil sred noči iz vasi in odšel kdo ve kam...

Vsega tega se je zdaj domislil Gab na samotni rebri. Mrzlo ga je izpreletelo po životu, in po hrbtu so mu zagomazele mravlje. — »Kaj, če je pobegnil medved sèm gor v gozd pod Poljanami?« je pomislil. »Zagleda moje ovce, pa zagleda tudi mene, ki sem mu nagajal. Pa pridrvi sèm — raztrga ovce in jih požre. In tudi mene se bo lotil, na sto koščkov me bo raztrgal in nazadnje požrl... Oh, oh! Nemara zato, ker sem bil utrgal rožo-ponožo?«

Gab je kar zavrnil v strahu in poskočil na noge. Preplašen je gledal na vse strani, a ni videl nikogar in ničesar, najmanj divjega medveda. Pa tudi ovac ni videl nikjer. Sam Bog ve, kam so bile odbrzele s samotne rebri in se razkropile po goščavi, ki se je pričenjala nad rebrijo? Gab je pomišljal in se ni upal v goščavo, ker je bil trdno prepričan, da preži gori sam medved nanj. Naravnost nanj gleda in čaka, kdaj stopi v goščavo, da ga napade. O, medved še pomni, da ga je on dražil in mu vrgel kamen v hrbet. Zdaj bo pa obračun...

»Oh, oh!« je zatarnal Gab in se ni upal z rebri za ovcami. »Kaj sem moral utrpati tisto nesrečno rožo-ponožo? Da sem jo bil pustil pri miru, bi zdaj ne bilo tega strahu in tudi medveda bi ne bilo... Oj, stari oče! Zakaj vas nisem poslušal, zakaj?«

Gab je obupno gledal v goščavo in klical ubegle ovce: »Bica-be-be! Ali me slišite? Sem dol pojdite! Tam gor je medved — pa vas bo... Ali me slišite? Oj, bica-be-be!«

Toda od nikoder se niso oglasile ovce. Smrtna tišina se je razprostirala po širni strmini, in niti samotni ptič se ni oglasil... Gab je premišljal, kaj naj ukrene. Pač je vedel, da mora za ovčami, ker bi se mu drugače porazgubile po prostrani goščavi in bi jih ne našel, pa če jih išče tudi sedem dni. Toda Gab se ni upal v goščavo, samo zaradi medveda se ni upal. Zato je stopical z noge na nogo in si je grizel prste. — »Kaj bo, če pridem drevi brez ovac domov?« ga je skrbelo. »To bo ropotanje doma in še huje pri sosedovih. Oh, da je moral ravno snoči pobegniti črnemu možu tisti medved! Kaj imam zdaj skrbi in strahu! Nazadnje bom pa le moral v goščavo, da se mi žival ne izgubi in ne bo doma in pri sosedovih ropotanja. Znabiti pa le ni medveda v goščavi, in je moj strah prazen? Medved se je gotovo zavlekel kam v gozdove Velike Pišence in straši zdaj tam... Kar grem pogledat v goščavo! Če zagledam medveda, pa pobegnem. Saj ni daleč do vasi, in jaz imam hitre noge. Kaj, ko bi stopil za ovčami v goščavo? Ko bi...?«

Gab je premišljal in hrabil samega sebe. Nazadnje se je ojunčil in je pričel počasi stopati po položni rebri. Že je prišel do prvega grmičja, pa se je ustavil. Oprezoval je v goščavo, a ker ni videl notri žive stvari, je jel vpiti s pridušenim, zamolklim glasom: »Hu, medved! Hu-hu...«

Pa nihče se mu ni oglasil. Gab se je oddahnil. — »Tu ni medveda — hvala Bogu, da ga ni!« je zasopel polajšanega srca. »Saj, če bi bil v bližini, bi se oglasil in bi zabrundal in zagodel, da bi bilo joj! Pa ga ni, in zato lahko brez skrbi stopim za ovčami, da pogledam, kaj počenjajo in kod se potikajo.«

Gab se res ni več bal. Zažvižgal si je celo in se je trudoma plazil skozi goščavo. Tu in tam se je ustavil in zaklical: »Bica-be... oj, bica-be!« — Toda ovce se mu nise oglasile od nikoder. Gaba je zgrabila jeza; pričel je javkati in sopihati in tolči s palico ob tla. Prerival se je skozi grmovje po strmih hribu višje, vedno višje. Tako se je plazil že dobre pol ure, a še vedno ni našel živali nikjer. V smrekov gozd je že došel in klical na vse grlo: »Bica-be... oj, bica-be!« — A tedaj je vendarle čul oddaljeno zvončkljanje od desne strani, in zdelo se mu je tudi, da prihaja od tam komaj slišno beketanje njegovih ovac. Pa se je Gab razveselil na vso moč. — »Oj, glej jih!« si je dejal. »Pa so šle prismuke tja do jarka. Kaj iščejo tam? Saj tam ni paše, tam so same skale... Pa naj bo! Samo, da sem jih našel, pa kaj bi se zdaj jezil?«

Naglo se je Gab okrenil in je šel skozi gozd proti desni. Beketanje je postajalo vedno glasnejše, in ko je Gab stopil iz gozda, je zagledal pred sabo tik nad globokim jarkom svoje ovce. Žival se je bila zgrnila v trumo in je stala ob grmovju. Sosedove ovce pa so stale na nasprotni strani in so beketale na ves glas. V sredi med obema trumama pa sta se trkala Lipnikov in sosedov oven. Mikastila sta se, da je strašno pokalo. Lipnikov oven

je bil močnejši in večji in se je zato zaganjal z vso silovitostjo v sosedovega, ki se mu je umikal proti svoji čredi. Gab je ravno tedaj stopil iz gozda. Ko je zagledal sovražna ovna, je zavihtel palico in je hotel skočiti naprej, da razžene bedasta nasprotnika. Toda ni več utegnil. Zakaj tisti hip je prevrgel Lipnikov oven sosedovega in ga sunil v trebuh. Sosedov oven je zablejal od bolečine in je poskočil na noge. Zdrvel je naravnost med svojo čredo, a Lipnikov mu je bil za petami in je navalil na čredo, ki se je bila umaknila tik na rob globokega, skalnatega jarka. Tam pa ji je zmanjkalo tal — in pet ali šest ovac je zdrknilo čez rob pa strmoglavilo v globoki jarek.

Lipnikov oven pa še ni odnehal. Trmoglavo je planil na sosedovega in ga porival k jarku. Tam se je pripravil k zadnjemu skoku. Globoko k tlom je sklonil svojo debelo glavo, zablejal hripavo in se zagnal z vso močjo v sosedovega. A sosedov ni zdržal napada — odskočil je nazaj in zdrknil hipoma čez rob jarka, pa izginil v globočini. Lipnikov oven pa ni mogel ustaviti svojega zaleta in je tudi skočil za nasprotnikom v jarek...

Zdaj šele je priletel Gab do roba. Obstal je nad jarkom in pogledal v globočino. Po jarku je curjala drobna, komaj razločna vodica in se pretakala ob velikih, gladko oblizanih skalah, ki so ležale razmetane po dnu. Med tistimi skalami pa je Gab zagledal oba ovna, ki sta ležala mirno v vodici. Nedaleč od njiju pa so ležale sosedove ovce, razleknjene tu in tam, in se niso več zgenile.

»Hej-hoj!« je zavpil Gab ves prestrašen. Brž je splezal po skalah dol in bil v jarku, še preden se je zavedel. Šel je od ovce do ovce in pri vsaki je poizkušal, da bi jo spravil na noge. Toda ves njegov trud je bil zaman. Ovce so imele glave vse razbite in so bile vse okrvavljene. Mrtve so bile vse, in mrtva sta bila tudi

oba ovna... »Hej-hoj!« je rentočil Gab brezmiselno, in znoj mu je tekel po obrazu. »Kaj se je zgodilo? Jojmene, kaj se je danes zgodilo!«

Stal je tam sredi jarka in je gledal po mrtvih živalih. Ni se prav zavedal, samo to mu je bilo jasno, da je poginilo šest sosedovih ovac in oba ovna. Poginilo zato, ker so bile brez varstva. On je pa sedel doli na rebri in se ni brigal za žival, ampak je sanjal o medvedu in se tresel za svojo lastno kožo. Zdaj naj gre pa domov, brez šestih ovac naj pride in brez

obeh ovnov? Zlagati se ne more, ker bi mu laž ne pomagala prav nič. Saj bodo vsi vedeli, da je živina končala samo radi pastirjeve zanikarnosti. In Lipnikov oče bo moral plačati sosedu znabiti še denar za živino... Stiskal bo pesti in njega nabijal v svoji pravični jezi... O, drevi mu ne bo dobro, ko pride in pove, kaj se je bilo zgodilo v tem nesrečnem jarku...

Gab je zastokal. Zgrudil se je na skalo, obraz si je zakril z rokami in je obupno zajokal. Naposled se je domislil ostale živali in zbal se je še za njo, ker je mislil, da se tudi nji pripeti kaj hudega. Skočil je na noge, naglo splezal iz jarka in zagledal ovce, ki so se mirno in brez skrbi pasle ob gozdnem obronku. Gab jih je segnal v eno trumo in jih podil skozi gozd in skozi goščavo nazaj dol na reber. Tam se je vrgel na tla in je spet pričel jokati, jokati, da bi se smilil kamenu.

Čez dobro uro se je vendar dvignil in se nekoliko pomiril. Jel je premišljati, kaj bi ukrenil. Toda nič pametnega se ni mogel domisliti. Samo to mu je bilo jasno, da ga je zadela nesreča, huda nesreča! In tudi o tem je bil prepričan, da je vse nesreče kriva samo roža-ponoža... »Oj ti roža-ponoža!« je vzdihal Gab bridko. »Kaj tako se maščuješ nad mano? Kaj se ti nič ne smilim, nič, ti roža-ponoža?«

Pa vse zdihovanje ni pomagalo Gabu prav nič. Ves dan je sedel na rebri in je premišljal, kaj naj stori. Toda premišljevanje je bilo prazno — Gab ni vedel, kaj naj ukrene. Že se je večerilo, in solnce se je že pogrezalo za bele gore, toda Gab se še vedno ni domislil ničesar. — »Domov ne grem ne nocoj, pa tudi jutri ne!« to je sklenil, ko je videl, da je že zadnji čas za odhod. »Ovce poženem dol na cesto; bodo že same šle proti domu. Jaz pa pobegnem, v gore pobegnem, ker ne upam domov. Povsod mi bo boljše. Ali tako ali pa drugače — na to ne bom mislil nocoj...«

Gab res ni odlašal. Pognal je ovce dol na cesto. Drvele so potem naprej in se niti zmenile niso več za pastirja. Gab pa je krenil na desno proti Mucni gori. Tam se je ustavil pod strmim hribom in se je ozrl gor na tiste tri samotne mecesne. Z roko si je šinil preko čela in vzdihnil prav gorjupo: »Zakaj sem te utrgal, ti roža ponoža, tam gori za zadnjim mecesnom? Dve nesreči sta me že zadeli, drugo pa znabiti še pride... O, da si tako hudobna, ti roža-ponoža!«

Gab je globoko vzdihnil in zavil pod hribom proti jezercu, ki je pošumevalo v večernem vetrecu...

